

A HÁZINYÚL MYXOMATÓZISA

A myxomatózis a házinyúl izeltlábúakkal terjedő, vírusos eredetű, klasszikus formájában a lágy kötőszövetek myxoedémás duzzanatával járó, általában elhullással végződő betegsége.

A betegség Dél-Amerikában, az ott élő gyapotfarkú nyúlban őshonos, és onnan terjedt el szinte az egész világon. Az őshonos nyúlállományban a néma fertőzés a jellemző, megbetegedés és elhullás alig fordul elő. A Dél-Amerikába bevitt európai házinyulak között viszont szinte 100%-os mortalitással jelentkezett a betegség. Ez adta az ötletet az ausztrál mezőgazdászoknak, hogy általa próbáljanak megszabadulni egy kontinensüket ért természeti csapástól. Ausztráliába az üregi nyulat ugyanis már házinyúlként vitték magukkal az 1788-ban Angliából odatelepített fegyencek és őreik, akik számára az élőnyúl a hosszú tengeri úton táplálékul szolgált. Ugyanezen okból az új telepések szaporítani is kezdték anyulakat, de néhány példány, valószínűleg a fogságból elszabadulva hamar elszaporodott. Így Ausztráliában a visszavadult, és létszámában hatalmasra duzzadt házinyúl populáció a növénykultúrák kipusztításával valóságos mezőgazdasági katasztrófát jelentett.

Arra gondolván, hogy a myxomatózis majd megtizedeli ezt a különösen nagy gazdasági kárt okozó állományt, 1950-ben néhány beteg állatot vittek be tudatosan Dél-Amerikából, és az eredmény nem is maradt el. A myxomatózis vírusa az ausztráliai elvadult nyúlállományban hatalmas pusztítást végzett, bár nem akkorát, mint amekkorát reméltek, sőt ma már Ausztráliában rezisztens vérvonalak is kialakultak. Ilyen esetekben ez a betegség nagyon enyhe tüneteket mutat, vagy tünetmentesen vészeli át az állatok. Európába a betegséget szintén szándékosan hurcolták be egy Párizs környéki magánbirtokra, a túlszaporodott üregi nyulak ritkítására. A myxomatózis vírusa innen robbanásszerűen terjedt tovább és kipusztította Európa csaknem teljes házinyúl állományát is.

A betegség kórokozója a Leporipox vírusok családjába tartozik, tehát egy nyulakhoz adaptálódott himlővírus. A vírus a hővel szemben kevésbé ellenálló, a bélsárban és a

vizeletben nem fordul elő, mert ezek savanyú kémhatása előli. A myxómás duzzanatból származó sebváladékkal együtt azonban kijuthat a környezetbe és gyors beszáradás után hetekig is fertőzőképes maradhat.

Járványtanában mint vektorok, a vérszívó ízeltlábúak, elsősorban a szúnyogok játsszák a fő szerepet. Alapvető volt azonban az a felismerés, hogy a vírus a szúnyogok szájszerveiben hónapokig is fertőzőképes marad. Az áttelelő szúnyogban a vírusok már kora tavasszal járványt indíthatnak el, a tenyésztő számára érthetetlen módon, hiszen ilyenkor szúnyoginvázió még nem indult meg.

Azok a szúnyogok tehát, amelyek ősszel fertőzött vért szívtak, kora tavasszal már újabb fertőzés forrásai lehetnek. Ilyenkor azonban már azzal is számolni kell, hogy a vírushordozó tavaszi-nyári eleji szúnyognemzedék a szél segítségével nagy távolságokra juthat el. A szúnyogok elsődleges terjesztő szerepét húzza alá az is, hogy Ausztráliában, illetve az 50-es években Európában, amikor kontinensjárványok fordultak elő, azok elsősorban a folyómedrek mentén kezdtek el terjedni.

Egyetlen lehetőségünk a megelőzésben áll, amely kétirányú lehet. Egyrészt a szúnyogok távoltartása az állatoktól, másrészt a vakcinázás. A nyílászárók szúnyoghálóval való fedése megfelelő védelmet ad, bár természetesen nem jelent 100 %-os biztonságot. A hazai, élővírust tartalmazó, a Miskolci Állategészségügyi Intézetben kidolgozott vakcina –amely az első valóban hatékony vakcina volt a világon - szinte tökéletes védelmet biztosít. (Sinkovics 2008.)

Terjesztő szúnyogok: *Anopheles maculipennis* csoport fajai, *Anopheles claviger*, *Anopheles messeae* *Culex modestus* (Kenyeres, Tóth 2008.)